

El llenguatge

14/IV/1978

Els colzes

Amb el substantiu colze, que designa la part posterior de la juntura del braç i l'avantbraç val més no fer-hi gaires bromes, perquè ens donen molt mals resultats. El més nefast de tots, sens dubte, és l'ús que es fa avui del verb recolzar (i del seu derivat recolzament), usat reiteradament, amb una pertinaç tossuderia, amb el valor de «prestar suport, ajudar abonar». Cal recordar que és la mateixa persona que necessita el suport dels altres, perquè ha adoptat una actitud compromesa o perquè ha fet unas afirmacions arriscades, qui pot dir que es recolza en tals o tals fets o bé que recolza les seves idees, manifestacions, etc., en tals o tals arguments. Però els altres, els solidaris, els qui hi estan d'acord i li volen fer costat, no recolzen res: ells han de dir que li presten suport, que l'ajuden, que abonin les seves paraules o la seva actitud, que s'hi solidaritzen. El desig de trobar un equivalent únic a l'ambivalent «apoyar» del castellà es resol sovint, irremediablement, en aquest error tan combatut —fins ara, sembla, amb escassa eficàcia.

També n'hi ha que diuen que «xerrren pels colzes», en el moment que tenen present la locució del castellà «hablar por los codos». No sembla pas que aquesta expressió tingui cap tradició entre nosaltres i cal considerar-la com un calc literal de la del castellà. Hi ha, certament, més d'una manera per a expressar la mateixa idea, però la que podríem indicar com a equivalent és enraonar o xerrar pels descosits, amb una inspiració, diríem, afí a la del castellà, ja que els colzes són, efectivament, llocs propicis per als descosits.

El tercer escull contra el qual cal prevenir és el que representa el verb del castellà «codearse». Acabem de llegir —en un article idiomàticament poc afortunat, és cert— «s'havia codejat amb el bo i millor de la polifonia europea». El verb «codejar», però, no existeix en català, en què se sol recórrer al verb fer usat pronominalment, és a dir fer-se, molt propi del llenguatge popular: S'havia fet amb el bo i millor... Els nostres diccionaris d'equivalències, els quatre que hem consultat, indiquen, a més de fer-se, tractar-se de tu a tu. No indiquen, en canvi, una altra solució excellent, alternar, que el Diccionari Fabra recull i que l'Il·lustració amb l'exemple Ella alternava amb les senyores més distingides de la ciutat.

Albert Jané